קדושת לוי — דברים

אלה הדברים אשר דבר משה וכו'. במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל. נראה לפרש שערבה הוא לשון ערב (דברים א, א). והנה בברייתו של עולם ערב קודם לבוקר כדאמרינן בריש ברכות. ואם כן תחלת ימי האדם נקראים ערב.לזה אמר בערבה מול סוף, דהיינו בהתחלת שנותיו של אדם תיכף יהיו כל מעשיו מול השכינה שנקראת סוף כידוע. בין פארן, כמו שדרשו רבותינו ז"ל שנקרא פארן שמשם יוצא פריה ורביה. ובין תופל, כמו שפירש רש"י לשון דיבור, והיינו שבין ברית המעור ובין ברית הלשון הכל יהיה מול סוף בקדושה ושמירה מעולה:

אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר כו' (במדבר א, ב). ויבואר על פי פסוק (במדבר ד, טז) שמן וקטורת כו', הכלל יש בקדושה עשר ספירות ונאמר זה לעומת כו'. רק שבקדושה כביכול הוא וגרמיה חד הוא וזהו עשר ולא אחד עשר, אבל בסטרא אחרא כו', אף על פי כן לית אתר פנוי מיניה וצריך החיות מקדושה כחודה של מחט ושם נקרא אחד עשר וכנגדן אחד עשר סימני קטורת להעלות הסטרא אחרא החיות שלה אל הקדושה ובזה ממילא בטל הסטרא אחרא. וזהו שאמר משה רבינו עליו השלום לישראל י"א יום מחורב, כי הסטרא אחרא נקרא חורב, כלומר על ידי ישראל מעלים הכל אל הקדושה. וזהו אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר, כי היצר הרע נקרא הר ונקרא שעיר כמאמר חכמינו ז"ל (סוכה נב) צדיקים נדמה להם כהר רשעים נדמה להם כשער. וזהו דרך הר שעיר, כלומר להעלות תאות היצר הרע עד קדש עד הקדושה:

דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אותו אליהם (דברים א, א). ויבואר על פי מה שכתב בזוהר הקדוש על המשנה כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל כו', הכלל התורה הקדושה יש בה פנימיות סודות נעלמות ומה שנאמרה התורה בסיפורי מעשיות מעשה אברהם, מעשה יצחק, מעשה יעקב עם לבן, מעשה אמהות, מעשה בלעם ואתון שלו, באמת יש בהם סודות נעלמות פנימיות, רק שמגוף התורה שמבואר במעשה גם כן ילמדו ממנה מדות טובות, דהיינו מעשה אברהם ללמוד לעשות חסד מאברהם, מעשה יעקב להראות צדקתו של יעקב, מעשה האמהות להראות וללמוד צדקת האמהות צדקת רחל אשר עדיין זה הזכות קיים לנו שהכניסה צרתה כו', כמבואר ברבותינו ז"ל שעל זה נאמר (ירמיה לא, יד) קול ברמה כו', רחל כו'. ונמצא נכתבו המעשים כדי ללמוד גם מהמעשה המדה התלויה בה. וכן כתיב מעשה בלעם ואתון שלו, כדי להראות מעשה מגונה של אותו הרשע להרחיק מן מעשיו כמאמר חכמינו ז"ל (אבות ה, כב) מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו כו', דהיינו ליקרב עצמו למדת אברהם ולרחק עצמו ממדת בלעם הרשע. נמצא זה שהתורה נאמר בסיפורי מעשיות כדי שגם מן המעשה נלמד המדה אבל באמת ישנו בה סודות נעלמות עד אין סוף. וכן אפילו שאר התורה שנאמרה בה המצוה בפירוש יש בה סודות נעלמות. וזהו כל דבר שהיה בכלל, דהיינו התורה שהוא הכלל מן העולמות. ויצא מן

הכלל, להכתב בסיפור מעשה. ללמד, דהיינו ללמוד גם מן המעשה עצמה המדה המבואר בה. וזה לא ללמד על עצמו יצא כו', כלומר לא בהתורה אשר נכתבה בסיפור כו' יש בה סודות כו', אלא גם בהתורה אשר מבואר המצוה בה באר היטב יש בה סודותכו', וזהו אלא ללמד על הכלל כולו יצא. וזה מבואר קצת בזוהר הקדוש. ובאמת במשנה תורה לא נכתבה בסיפור מעשה, רק מבואר בה במצות היטב מדות השם ודרכי השם ותוכחה לישראל להסיר מדרך הרע ולדבק בדרך הטוב בדרך ה' ולמה זה, כי דור שהיו במצרים והיו משוקעים בטומאת מצרים ועל ידי זה הכעיסו לפניו יתברך כנאמר ברבותינו ז"ל, ועיין ברש"י בערבה מול סוף בין פארן כו', ודי זהב כו' עיין שם. ונמצא על ידי זה הוצרך להלביש התורה בסיפורי מעשיות כנזכר לעיל. אבל במשנה תורה שהיו דור שלם דור שנכנסו לארץ הקדושה שלא היו משוקעים בטומאת מצרים לכך נאמר להם התורה בלי שום לבוש כנזכר לעיל. וזהו אלה הדברים, כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים, כלומר מה שנאמר לראשונים תורה בלבוש כנ"ל, הוא מחמת במדבר בערבה כו', כפירוש רש"י אחרי הכותו כו', הואיל משה באר את התורה כו', ככל אשר צוה ה' אותו אליהם כנ"ל:

בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה (דברים א, ה). עיין ברש"י באר בשבעים לשון. ולמה ביאר כאן התורה בשבעים לשון, ובו יבואר הפסוק (תהלים פז, ו) ה' יספור בכתוב עמים זה יולד שם סלה, הכלל, כי לפעמים כתיב בתורה תיבת התרגום כגון יגר סהדותא (בראשית לא, מז) וכן הלשון של שאר אומות כגון טוטפת ט"ט בכתפי שתים פת באפריקי שתים (זבחים לז:) וכן הן בלשון יוני אחת, וכן שאר לשונות שכתוב בתורה מלשונות הגוים. וחד טעם הוא, כי הלשון של כל האומות הוא החיות מן האומה ולשון הקודש הוא של ישראל לבד. ובאמת ישראל שמעו התורה בסיני רק בלשון הקודש והקדוש ברוך הוא המביט מראשית אחרית שראה שישראל צריכין להיות בגלות לזה כתב בתורה לשון של שאר אומות שעל ידי זה יהיה להם אחיזה בחיות שלהם שהוא הלשון בהתורה הקדושה בכדי שישראל יוכל להיות להם תקומה בגלות. וזהו הרמז בפסוק ה' יספור בכתוב עמים, כלומר שהקדוש ברוך הוא כתב בתורה איזה כתב מן העמים מן שאר האומות. זה יולד שם סלה, בכדי שהצדיק יוכל לקיים שם, כי הצדיק נקרא זה כמאמר חכמינו ז"ל (ברכותו:) כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. וזהו הרמז זה יולד שם סלה, בכדי שהצדיק יהיה לו קיום בגלות. וזהו בארץ מואב, כי בארץ ישראל לא היה רק לשון הקודש אבל בארץ מואב שהוא ארץ הגוים חוץ לארץ ישראל צריך לבאר התורה בכל הלשונות בכדי לקיים ישראל בגלות:

ואצוה את שופטיכם בעת ההוא לאמר שמוע בין אחיכם (דברים א, טז). כלומר, בעת ההוא צריך לשמוע הבעלי דינין כדי לשפוט צדק אבל לעתיד לבא במשיח כתיב (סנהדרין צג:) דמורח ודאין, אין צריך לשמוע הבעלי דינין. דמורח, אפילו בלא שמוע הבעלי דינין יודע עם מי האמת: